

Skötselprogram STYR NATURRESERVAT

Naturreservat för med sig många fördelar, både för markägaren och allmänheten. Den största vinsten är dock en skyddad biologisk mångfald inom området. Åke Widgren, samordnare för områdesskydd vid Länsstyrelsen Blekinge, har bra koll på reglerna för naturreservat och rätar gärna ut ett och annat frågetecken.

TEXT: FREDRIK LUND
FOTO: FREDRIK LUND, ELISABET WALLSTEN OCH
INGEGERD ERLANDSSON LÄNSSTYRELSEN BLEKINGE

Det finns, enligt Naturvårdsverket, idag cirka 4 500 skyddade naturområden i Sverige. En majoritet av dessa utgörs av naturreservat, och antalet ökar regelbundet. I vilken takt och omfattning hänger dock på hur mycket resurser som regeringen satsar på naturskydd.

– Vem som helst kan föreslå att ett område ska bli naturreservat, förklarar Länsstyrelsen Blekinges samordnare för områdesskydd Åke Widgren. Därefter är det Länsstyrelsen eller kommunen som kan utreda och fatta beslut i frågan.

Ett naturreservat bildas med två huvudsakliga grundpunkter: för att främja friluftslivet eller för att skydda den biologiska mångfalden i området.

Markägare, vars mark skyddas som naturreservat, går inte lottlösa. Den eventuella begränsanderätt som naturreservatet kan orsaka kompenseras ekonomiskt.

Den som bildar ett naturreservat har också det formella ansvaret för området, och ansvarar för att ta fram en skötselplan.

Länsstyrelsen (eller kommunen) är oftast också förvaltare och ansvarig för reservatets skötsel, men de praktiska åtgärderna utförs främst av lokala entreprenörer eller av den som är markägare i reservatet.

”Det händer att folk tror att allemansrätten inte alls gäller.”

ÅKE WIDGREN
Länsstyrelsen Blekinge

– Skötselplanen är inget levande dokument, men visst kan det ske justeringar, säger Åke Widgren. Oftast handlar det bara om små justeringar, i takt med att kunskapen om naturvärdena ökar.

Framförallt, tillägger Åke, så är det skötselplaner som togs fram på 70- och

Åke Widgren är samordnare för områdesskydd vid Länsstyrelsen Blekinge. Åke har arbetat med naturvård i 32 år och utreder bland annat områden som föreslås bli naturreservat.

För varje naturreservat finns en skötselplan. Dessa skötselplaner ses över i takt med att kunskaperna ökar. Här den naturskyddade bokskogen i tätortsnära Halen, Olofström.

Naturreservat bildas med hänsyn till att bevara den biologiska mångfalden, men också med hänsyn till friluftslivet. Ofta samsas dessa två intressen, som här, i Biskopsmåla naturreservat.

80-talet då kunskaperna var sämre, som är i behov av att ses över.

Generellt så brukar skog kräva mindre insatser än öppen mark. Igenvuxna betesmarker som ska skyddas och skötas kan däremot kräva kostsamma restaureringar.

Ett viktigt underlag i arbetet med att bilda naturreservat är den nationella rödlistan. Vilka arter som upptas på listan, och hur de klassas, fastställs av ArtDatabanken vid Sveriges Lantbruksuniversitet. Listan ses över vart femte år. Nästa revideringstillfälle kommer att ske år 2020.

– Det är viktigt att skilja på naturreservat och områden som ingår i EU-nätverket Natura 2000, förtydligar Åke Widgren. Ett naturreservat kan ligga inom ett Natura 2000-område, men behöver inte göra det.

En viktig skillnad är att ett Natura 2000-område kan påverka sin närmaste omgivning. Verksamheter i omgivningen närmast området får därför inte påverka naturvärdena inom området på ett negativt sätt.

– Detta till skillnad mot naturreservat utanför Natura 2000, där vi kan tala om en mer tydlig gräns mellan vad som är skyddat och inte, fortsätter Åke Widgren.

Uppföljningar av skötsel och hur väl den fungerat sker löpande efter de målsättningar som satts upp. Vid misskötsel eller avvikelse från skötselplanen handlar det endast om att komma tillrätta

med problemet. Den som däremot medvetet orsakar skada kan riskera åtal och fällande dom, både som markägare eller allmänhet.

– Det händer att folk tror att allemansrätten inte alls gäller i naturreservat, säger Åke Widgren. Det är fel. Däremot kan allemansrätten vara

”Det är viktigt att skilja på naturreservat och Natura-2000 områden.”

ÅKE WIDGREN
Länsstyrelsen Blekinge

begränsad inom området. Det kan exempelvis vara fråga om förbud mot att tälta eller göra upp eld.

Jakt på klövvilt brukar som regel inte vara förbjudet inom naturreservat.

Det händer att redan bildade naturreservat utökas, men det kan även hända att delar av ett naturreservat upphävs. Det kan dock bara ske om det finns synnerliga skäl, exempelvis om områdets naturvärden inte längre finns kvar.

– Det är mycket ovanligt att upphäva naturreservat, avslutar Åke Widgren. ■